

ACO 10-puntenplan

gemeenteraadsverkiezingen 2014

www.aco-utrecht.nl

ACO 10-puntenplan

gemeenteraadsverkiezingen/collegevorming 2014-2018

Tijd voor nieuwe kansen ván, vóór en mét ouderen

Zoals bij elke overgang naar een nieuwe levensfase brengt ook het ouder worden onvermijdelijke veranderingen met zich mee. Meer tijd om van voorzieningen te genieten, meer mogelijkheden voor sociale activiteiten, meer tijd voor vrijwilligerswerk. Ook vermindering van mobiliteit, meer kans op vereenzaming, meer behoefte aan zorg. Deze veranderingen voltrekken zich voor iedereen anders. Ook (sociaal en economische) omstandigheden, achtergronden en aard van mensen zijn hierop van invloed.

Utrecht kent immers vele culturen, ook onder de ouderen. Wat echter gelijk is en blijft, is dat ieder mens, iedere oudere van welke cultuur dan ook, zo lang mogelijk zelf de regie over zijn of haar eigen leven wil behouden. Beleid en uitvoering op alle vlakken moet daarom invulling krijgen vanuit het perspectief van ouderen. Niet vóór hen denken en doen, maar mét hen. Maatwerk, rekening houden met diversiteit van mensen laat mensen in hun waarde en bevordert participatie.

Het aantal oudere bewoners in de stad Utrecht stijgt de komende jaren van 32.000 naar meer dan 70.000 in 2035. Er is dus sprake van meer dan een verdubbeling van het aantal 65-plussers. Beleid dat meer vanuit en met ouderen gestuurd wordt, is daarom noodzakelijk in de komende jaren.

1 ■ Maak zorgbestendig wonen in de eigen buurt (afgestemd op voorzieningen binnen een straal van 500 m) tot speerpunt van beleid

Oudere bewoners willen zo lang mogelijk zelfstandig wonen. Of dat nu is in een huur- of koopwoning, een heel huis of een appartement, in een groeps- of kangoeroewoning. De komende veranderingen in de zorg (decentralisatie AWBZ en bezuinigingen) ondersteunen deze wens van ouderen om langer zelfstandig te blijven wonen, ook bij toenemende behoefte aan zorg. Dit heeft grote gevolgen voor het wonen, de woonomgeving en voor voorzieningen. En vooral ook in combinatie met elkaar in zgn. woonservicegebieden. Passende huisvesting voor ouder wordende burgers moet daarom prioriteit krijgen in de komende vier jaar. Maak ouderenhuisvesting (in brede zin) tot speerpunt. (Dit heeft als neveneffect dat het de werkgelegenheid stimuleert).

Daartoe moeten per wijk/buurt huisvestingsplannen (zowel plannen voor woningaanpassingen, als nieuw- of verbouwplannen) ontwikkeld worden:

- samen met de oudere bewoners
- die passen bij de cultuur van de betrokken ouderen en
- die afgestemd zijn op voorzieningen in de buurt zoals zorg- en welzijnsvoorzieningen, winkelvoorzieningen en openbaar vervoer.

2 ■ Maak woningtoewijzingssysteem buurt-/ouderengericht

Oudere bewoners willen veelal binnen de buurt/wijk blijven wonen, maar dan in een meer passende woning. De wijk en woonomgeving zijn vertrouwd en ook het sociale netwerk blijft dan in stand waardoor sociale contacten en onderling hulpverlening blijft functioneren. Hierdoor kunnen ouderen langer zelfstandig blijven wonen en wordt de zorgbehoefte vertraagd (SCP-rapport: “Met zorg ouder worden”). Bovendien kunnen zo grotere woningen vrijkomen en doorstroming bevordert. Om dit te bereiken dienen zo efficiënt en effectief mogelijk de (sociale huur)woningen te worden verdeeld door ouderen bij doorstroming of zorgbehoefte voorrang te geven.

3 ■ Zorg voor een veilige woonomgeving die participatie van ouderen vergroot

Ouderen worden in de loop van de jaren fysiek kwetsbaarder. Door de toename van zelfstandig wonende ouderen is een veilige woonomgeving steeds belangrijker. De inrichting van de omgeving en de verlichting zijn bepalend voor ouderen om zich buitenshuis te kunnen bewegen en noodzakelijke voorzieningen te kunnen bereiken. Daarom dient per buurt/wijk samen met bewoners periodiek loop-wijk rondes te worden georganiseerd om de veiligheid op straat te creëren en te behouden. Dit komt overigens ten goede aan alle bewoners.

4 ■ Creëer dagactiviteiten en ontmoetingsplaatsen tegen vereenzaming

Naarmate ouderen langer zelfstandig blijven wonen zijn ontmoetingen met anderen steeds belangrijker. Vereenzaming van ouderen is een meer voorkomend probleem en zal zeker nog toenemen. Binnen loopafstand (500m) dienen daarom ontmoetingsplekken (binnen en buiten) te komen, waar ouder wordende mensen elkaar ongedwongen kunnen ontmoeten. Dus zonder dat een indicatie nodig is. Ook kunnen daar - door bewoners gewenste - activiteiten plaatsvinden. Het verbinden met andere voorzieningen zoals kinderopvang, restaurant etc. kan een grote meerwaarde hebben. Ouderen voor de buurt en de buurt voor ouderen! Uit onderzoek (SCP “Met zorg ouder worden”) blijkt dat het behouden en creëren van sociale netwerken de zorgbehoefte (en dus de kosten!) sterk doet afnemen!

5 ■ Vergoot de mobiliteit door passend (gratis?) openbaar vervoer

Voorals mensen, die door leeftijd, gezondheid of door medicijngebruik niet van ander vervoer gebruik kunnen maken, zijn de dupe van de huidige teruggang van het openbaar vervoer in de stad. Hoogwaardig en voor iedereen bereikbaar en toegankelijk openbaar vervoer is een vereiste voor volwaardig burgerschap en kan sociaal isolement voorkomen. Ook het openbaar vervoer heeft een sociale functie!

Alle burgers moeten immers in staat zijn om het centrum, het stadhuis, ziekenhuizen, theaters etc. te bereiken. De lijnvoering van het openbaar vervoer moet daarom worden aangepast samen met ouderen en per wijk/buurt. Zeker nu het gebruik maken van de Regiotaxi beperkt wordt, moet het inzetten van servicebusjes/servicelijn worden vergroot. Onderzoek naar de mogelijkheden voor gratis openbaar vervoer hoort hierbij.

Toelichting op woonservicezones

Het is ondoenlijk om voor ouderen met beperkingen overal in de stad een woonsituatie te creëren die voldoet aan de voorwaarden die onder punt 1-5 zijn gesteld, te weten:

- een geschikte woning
- toegang tot openbaar vervoer op korte afstand
- diverse voorzieningen bij elkaar binnen 500 meter en
- ontmoetingsgelegenheden binnen 500 meter.

Daarom moeten er gebieden worden aangewezen (woonservicezones) die aan genoemde voorwaarden nu al in belangrijke mate voldoen of die hieraan met inzet kunnen voldoen. Om de gewenste eindsituatie te bereiken, moet gericht worden gewerkt. Aangezien het hier gaat om inzet op diverse beleidsterreinen, kan een stevige sturing vanuit de gemeente niet ontbreken. Dat is bovendien meer efficiënt en kostenbesparend.

Bovendien blijkt uit onderzoek dat ouderen in een dergelijke woonomgeving langer zelfstandig kunnen blijven wonen en ook met meer kwaliteit van leven en minder zorgbehoefte (evaluatie woonservices gebieden, Platform 31).

Woningtoewijzing en het aanpassen van woningen kunnen goed aan de woonservicezones gekoppeld worden, bijvoorbeeld door ouderen bij verhuizing naar zo'n gebied voorrang te verlenen en door de aanpassingsopgave binnen de woonservicezone prioriteit te geven. Als ordeningsprincipe en als prioriteringsinstrument kan het werken met woonservicezones uitstekend werken.

6 ■ Voorkom ouderenmishandeling: geweld kost geld en participatie

Mishandeling van ouderen komt veel voor en is een groeiend probleem naarmate ouderen langer zelfstandig (en vaak alleen) blijven wonen. Mishandeling doet zich voor op fysiek, psychisch en/of financieel vlak.

Mishandeling heeft een zware impact op mensen, zeker op ouderen. Het vormt veelal een belemmering voor ouderen om (verder) te participeren. Vereenzaming is het gevolg. Niet voor niets is de zorg om deze belemmeringen weg te nemen opgenomen in de nieuwe WMO (wetsvoorstel). Dat betekent dat de gemeente zich verantwoordelijk moet voelen voor preventie van mishandeling, goede hulpverlening en opvang van slachtoffers.

De afgelopen jaren is veel aandacht aan mishandeling van ouderen besteed. Ook het Steunpunt Huiselijk Geweld ontwikkelt een 'toolkit'. Deze ervaring en ideeën moeten voor Utrecht in een plan worden omgezet, samen met ouderen.

7 ■ Verbeter armoedebeleid gericht op ouderen door continuering van mondelinge voorlichting.

Uit cijfers blijkt dat landelijk het inkomen en het vermogen van ouderen de afgelopen jaren in het algemeen genomen, zijn gestegen. Hoewel de kans op armoede onder de groep van 65-plussers het laagst is van alle leeftijdsgroepen, is er een omvangrijke groep ouderen die onder de armoedegrens leeft (3,3 % landelijk). In Utrecht zijn ruim 8.000 van de 32.000 ouderen (25% van de ouderen) die van een inkomen van minder dan 125% van het wettelijke sociaal minimum moeten zien rond te komen. Hiervan is 50% van niet-Nederlandse afkomst.

Utrechtse ouderen kunnen gebruik maken van een aantal specifieke regelingen, zoals de jaarlijkse Reserveringstoelage (en Plus, korting op diverse voorzieningen, een éénmalige toeslag en de U-pas). Het probleem is dat lang niet alle ouderen op de hoogte zijn van deze regelingen. Ook zijn deze regelingen vanwege de digitalisering voor velen moeilijk toegankelijk waardoor te weinig een beroep hierop wordt gedaan. Daardoor lopen ouderen noodzakelijke toeslagen mis. Beter is deze regeling -waar mogelijk- samen te voegen tot één regeling.

De huidige voorlichtingsfunctie - toegespitst op voorlichting aan ouderen – moet worden veiliggesteld. Ook het kwijtschelden van gemeentelijke belastingen voor ouderen met alleen een AOW uitkering moet in deze nota een plek krijgen.

8 ■ Verzeker de toegankelijkheid van gemeentelijke informatie en dienstverlening voor iedere Utrechter

Het doel van het rijk en de gemeente is om in 2017 alle gemeentelijke informatie en dienstverlening in ieder geval digitaal te laten plaatsvinden. Veel ouderen, maar ook ongeletterden dreigen hierdoor te worden uitgesloten van noodzakelijke informatie en dienstverlening. Dat mag en kan niet gebeuren. Zeker niet op het terrein van maatschappelijke ondersteuning en armoedebestrijding gezien alle komende veranderingen. De huidige kanalen kunnen niet gemist worden. Op z'n minst moet er in elke wijk een fysiek informatiepunt van de gemeente zijn. Ook digivaardige Utrechtse burgers blijken trouwens veel problemen te hebben met digitale informatie en -dienstverlening. De wensen en het (zoek)gedrag van gebruikers dienen in veel sterkere mate uitgangspunt te zijn bij de (verdere) ontwikkeling.

9 ■ Stimuleer preventie (gezondheids)zorg

Uit monitoring blijkt dat preventie (gezond eten, bewegen etc.) de kwaliteit van het leven van ouderen kan verhogen. Ook de behoefte en de kosten van de zorg kunnen hierdoor sterk verminderen. Van gemeentewege moet het belang hiervan voortdurend op “verleidelijke” wijze onder de aandacht van ouderen worden gebracht. Ook zullen meer faciliteiten moeten worden geboden om de drempel hiertoe te verlagen. In de komende Nota Gezondheidszorg zal in het kader van de preventie expliciet maatregelen en faciliteiten gericht op ouderen moeten worden opgenomen. Te denken valt

bijvoorbeeld aan: uitbreiden van beweegtoestellen, volkstuinten op diverse groenplekken in de wijken en faciliteiten bieden voor gezamenlijke eet-, ontmoetings- en sportgelegenheden.

10 ■ Ondersteun mantelzorgers en vrijwilligers (“respijtzorg”)

Niet alleen het aantal mantelzorgers en vrijwilligers die ouderen hulp en ondersteuning bieden, zal de komende jaren groeien. Ook zal de zwaarte van de zorg en de druk op genoemde groepen toenemen. Als gevolg van de zorgvernieuwing en bezuinigingen zal immers steeds meer een beroep gedaan worden op het sociale netwerk voor zorgverlening van ouderen. Ter ontlasting van deze groep zal het bieden van respijtzorg nodig zijn.

December 2013

*Adviescommissie voor het Ouderenbeleid
Stad Utrecht*

www.aco-utrecht.nl

Ontwerp - Lois Palm grafisch vormgeving